

ESCOLA DE CAMPANERS DE LA VALL D'EN BAS

LLORENÇ LLONGARRIU

CURS 2025-2026

ESCOLA DE CAMPANERS DE LA VALL D'EN BAS

LLORENÇ LLONGARRIU

CURS 2025-2026

Antigament el so de les campanes era omnipresent i constituïa un dels elements més importants del paisatge sonor dels nostres pobles. Cada esdeveniment tenia un toc propi que la gent identificava i entenia. L'aparició de nous mitjans de comunicació, però, va relegar les campanes a un paper molt secundari en la transmissió de la informació. Paral·lelament, l'electrificació dels campanars va comportar la simplificació i uniformització dels tocs, perdent així la seva riquesa musical i etnològica. Com a conseqüència han anat desapareixent els campaners i, amb ells, el coneixement del llenguatge de les campanes i de les tècniques tradicionals de tocar. La preocupació per la deperició d'aquest patrimoni va motivar que el 24 d'octubre de 2017 la Generalitat de Catalunya declarés els tocs de campana Element Festiu Patrimonial d'Interès Nacional i el dia 30 de novembre de 2022 la UNESCO ho fes com a Patrimoni Immaterial de la Humanitat.

Amb la voluntat d'ajudar a preservar i recuperar aquest patrimoni, tant material com immaterial, neix l'Escola de Campaners de la Vall d'en Bas Llorenç Llongarriu. L'Escola, que és una iniciativa conjunta de l'Ajuntament de la Vall d'en Bas i de la Confraria de Campaners i Carillonistes de Catalunya, pretén formar una nova generació de campaners, persones que mantinguin vives les campanes, recuperant els tocs manuals i les formes tradicionals de tocar. Alhora, també vetllin per la conservació de les campanes com a objecte artístic, històric i musical. Les classes es duen a terme a l'Espai de Cultura i Natura Can Trona de la Vall d'en Bas i al campanar de l'església de Sant Romà de Joanetes, que ha estat cedit pel Bisbat de Girona per dur a terme la part pràctica.

ORGANITZA:

AMB EL SUPORT:

OBJECTIUS

- Aprendre a tocar manualment les campanes amb les diferents tècniques tradicionals catalanes: fer batallades, tritllo, vogar, asseure, repics amb quatre campanes (mans i peus), cadira de campaner.
- Aprendre a interpretar diferents tocs de campana: Tocs civils (foc, sometent, toc de mal temps), toc d'oració, toc de missa, toc de bateig, toc de festa, repics solemnes, toc de difunts.
- Conèixer la campana com a element d'interès patrimonial, artístic, musical i etnològic.
- Adquirir nocions sobre el manteniment de les campanes i la seguretat en els campanars.

CONTINGUTS

CONTINGUTS PART TEÒRICA

Les campanes com a element patrimonial artístic, històric, musical i social

- Importància de les campanes com a element social i de comunicació
- Vocabulari
- Història i evolució de les campanes
- Procés de fabricació de les campanes
- Acústica de les campanes
- Epigrafia i decoració

El toc manual de campanes a Catalunya

- Els tocs de campanes com a element patrimonial immaterial
- El llenguatge de les campanes a Catalunya
- Tècniques per fer sonar les campanes a Catalunya
- Instal·lacions de campanes a Catalunya

El toc manual de campanes arreu d'Europa

- Característiques i tècniques per fer sonar les campanes a les diferents regions d'Europa
- Els carillons de campanes

Simbolisme de les campanes

- Benedicció de les campanes
- Ús de les campanes dins la litúrgia cristiana. Les campanes, veu de Déu

Calendari litúrgic i festiu

- Celebracions fixes i variables
- Temps diari, setmanal, anual
- Principals festivitats de l'any

Consuetes de campaner

- Funcions i tasques dels campaners
- Descripció dels tocs de campanes
- Ús civil i religiós de les campanes

Electrificació dels campanars

- Sistemes per fer sonar les campanes automàticament
- Compaginació del toc manual amb l'automàtic

Mesures de seguretat i conservació de les campanes

- Adequació dels campanars per tocar manualment
- Neteja de les campanes
- Manteniment dels mecanismes per tocar
- Protecció de les campanes
- Elements de seguretat en els campanars

CONTINGUTS PART PRÀCTICA

Tècniques per fer sonar les campanes

- Fer batallades
- Repics i tritllo
- Vagar o ventar
- Asseure
- Cadira de campaner

Pràctica d'interpretació de tocs

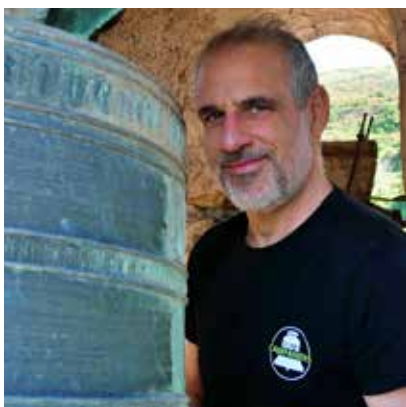
- Tocs civils (foc, sometent, toc de mal temps)
- Toc d'oració, toc de missa
- Toc de bateig, toc de festa
- Repics solemnes, toc de processó
- Toc de difunts

Tocs de campanes d'altres campanars de Catalunya

- Tocs de campana de la Catedral de Tarragona
- Tocs de campana de Santa Maria de Cervera

PROFESSORAT

Xavier Pallàs Mariani

Impulsor i coordinador de l'Escola de Campaners de la Vall d'en Bas. Va estudiar a l'Escolania de Montserrat, Magisteri a la Universitat de Girona i la titulació superior de violí a l'Escola Superior de Música de Catalunya. Durant 8 anys ha estat director de l'Escola Municipal de Música d'Olot, on actualment exerceix com a professor de violí i instruments tradicionals catalans. Ha publicat diversos llibres per donar a conèixer el patrimoni musical català conservat als arxius parroquials. S'ha especialitzat en l'estudi de les campanes i dels campaners de Catalunya, a més d'investigar sobre l'ofici de campaner. És autor de la monografia *Campanes i campanars de la Garrotxa* (2019). Actualment està duent a terme l'inventari de les campanes del Pla de l'Estany i del Ripollès.

Daniel Vilarrúbies Cuadras

Arxiver, Doctor en Història de l'Art. Director de l'Arxiu Comarcal de l'Alt Penedès. Autor d'articles sobre el patrimoni festiu: Les campanes, els entremesos, la Patum de Berga, el moviment associatiu, entre els quals destaca l'inventari i estudi de les campanes i campanars de la Val d'Aran (2007-2009). Assessor en restauracions de campanars i campanes catalans (el Pi, Cervera, Vilac, Salardú) i conferències de divulgació sobre el tema campaner. Participà convidat al Glockentage de Karlsruhe el 2004. Comissari de l'exposició "Les campanes d'ús civil a Catalunya" que va inaugurar-se a la seu de la Generalitat de Catalunya a Brusel·les el gener del 2020. Membre dels campaners de Cervera i Santa Maria del Pi.

Mn. Jordi Font Plana

Capellà de Girona. Doctor en Teologia a Facultat de Teologia de Catalunya. Curs de post-grau a l'Institut Supérieur de Liturgie de l'Institut Catholique de Paris i doctor en Litúrgia a la Facultat de Litúrgia del Pontifici Institut Litúrgic de Sant Anselm de Roma. És professor i vicedirector de l'Institut de Litúrgia ad instar Facultatis de Barcelona. Canonge i rector de diverses parròquies del Pla de l'Estany i del Santuari de la Mare de Déu del Mont. Autor de l'article "Las campanas: la expresividad del ritual de bendición" (*Litúrgia y Espiritualidad*, 2022).

Margarida Güell Baró

Llicenciada en història de l'art per la Universitat de Barcelona i llicenciada i màster en història de l'art modern per la Universitat de la Sorbona de París. Les seves principals recerques i publicacions giren entorn a la història de la comunitat cistercenca de Santa Maria de Valldonzella i el seu arxiu en gran part inèdit (una primera recerca monogràfica publicada el 2013 i una segona en curs); al procés de construcció de la Casa de Convalescència de Pere Domènech i Roura (1921-1935); i al catàleg raonat del pintor francès Félix-Joseph Barrias (1822-1907). Compagina les recerques amb la seva feina com a administrativa tècnica d'infraestructures a la Fundació Pasqual Maragall i la docència a les Aules d'Extensió Universitària per a la Gent Gran de Barcelona

Blai Ciurana Abellí

Carillonista freelance diplomat per la Reial Escola de Carilló Jef Denijn a Mechelen (Bèlgica), campanòleg i professor de piano graduat per l'Escola Superior de Música de Catalunya en l'especialitat de pedagogia del piano clàssic i contemporani. El 2012 va iniciar l'inventari "Campanes i Campanars del Gironès" (en projecte). El 2018 assumeix la secretaria de la Confraria de Campaners i Carillonistes de Catalunya; des de llavors ha estudiat i catalogat campanes de diferents punts del Principat. Assessor d'empreses d'instal·lació i manteniment. Des del 2021 és delegat de la Confraria de Campaners i Carillonistes de Catalunya a la World Carillon Federation. Actualment estudia el curs d'especialització en carilló a l'escola de Mechelen i a la Podiumacademie de Lier.

Nil Rider Enrique

Històriador medievalista per la UAB, amb una alta sensibilitat per la història de l'art, el folklore i l'etno-musicologia. Actualment, és tècnic arxiver i de patrimoni cultural de la Catedral de Barcelona. La seva recerca rau en el ritual comunitari: l'estudi i reflexió del cerimonial, la litúrgia i el paisatge sonor, amb publicacions com *L'ou com balla. L'efímer, el Corpus i la Catedral* (Catedral de Barcelona, 2021), *"Litúrgia i festa a la Badalona pretridentina: les "Pràctiques e costumes de la rectoria de Badalona". Estudi i edició del text"* (Carrer dels Arbres, Museu de Badalona, 2022) o *"Tocar quan toca tocar. Les campanes, l'ordenació i el pas del temps"* (Revista Caramella, 2021).

Jesús Martínez Casanelles

Publicista i humanista de formació. Actualment treballa com a tècnic al Museu Comarcal de la Conca de Barberà. Membre del Grup de Campaners de la Catedral de Tarragona (des de 1998) i membre fundador dels Campaners de Santa Maria de Montblanc (des de 2016). Autor de diferents estudis i publicacions, entre els quals destaquen: *Les Veus de la Catedral de Tarragona* (El Mèdol, 2008) i *El Món de les campanes a la demarcació de Tarragona* (Diputació de Tarragona, 2020). Ha participat en diferents projectes de dinamització, sensibilització i difusió del món campaner i és el comissari de l'exposició "Tocant el cel amb una corda, les campanes de la Conca de Barberà" del Museu Comarcal de la Conca de Barberà.

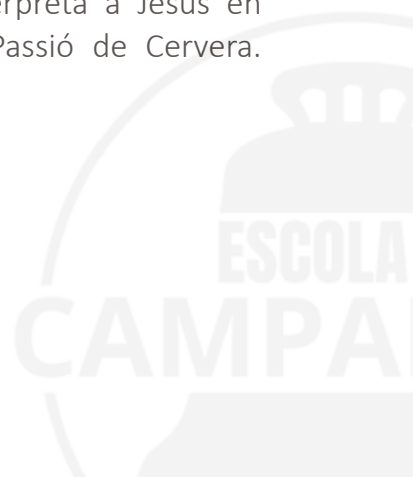
Ramon Gené Capdevila

Campaner de Cervera des de fa més de 25 anys. Secretari del Grup de Campaners de Cervera des del 2014, i president de la Confraria de Campaners i Carillonistes de Catalunya des del 2018, entitat de la que fou així mateix secretari del 2016 al 2018 en que n'assumí la presidència. Advocat i economista de professió. Escriptor, poeta i historiador aficionat. Impulsor i col·laborador en nombroses iniciatives socials i culturals.

Xavier Juan Vives

Campaner de Cervera. Format a l'Escola de Campaners de Cervera creada l'any 1980, s'anà perfeccionant de la mà del mestre Jaume Font en l'aprenentatge, tant dels tocs vients com dels antics prou documentats. En la retirada d'en Jaume Font, donada la seva avançada edat, agafà el relleu, com a Cap de Colla del Grup de Campaners de Cervera, a l'edat de 19 anys, essent el campaner titular més jove que mai ha tingut el campanar de Santa Maria. El seu treball familiar autònom l'hi permet compaginar feina i campanar. Ha estat vocal de la Junta de la Confraria de Campaners i Carillonistes de Catalunya. Interpreta a Jesús en les tradicionals representacions de la Passió de Cervera.

CALENDARI

1a SESSIÓ: OCTUBRE 2025

Part teòrica: Les campanes com a element patrimonial (Professor: Xavier Pallàs)

- Dissabte 4 d'octubre, 11h – Can Trona

Part pràctica: Tocs civils, toc d'oració, toc de Missa (Professor: Xavier Pallàs)

- **Grup 1:** Dissabte 4 d'octubre, 9h – Campanar de Joanetes
- **Grup 2:** Dissabte 4 d'octubre, 12.30h – Campanar de Joanetes
- **Grup 3:** Divendres 3 d'octubre, 11h – Campanar de Joanetes

2a SESSIÓ: OCTUBRE 2025

Part teòrica: El toc manual de campanes a Catalunya i a altres regions d'Europa – I
(Professor: Daniel Vilarrúbias)

- Dissabte 25 d'octubre, 11h – Can Trona

Part pràctica: Tritllo, Vogar, Asseure (Professor: Xavier Pallàs)

- **Grup 1:** Dissabte 25 d'octubre, 9h – Campanar de Joanetes
- **Grup 2:** Dissabte 25 d'octubre, 12.30h – Campanar de Joanetes
- **Grup 3:** Divendres 24 d'octubre, 11h – Campanar de Joanetes

3a SESSIÓ: NOVEMBRE 2025

Part teòrica: El toc manual de campanes a Catalunya i a altres regions d'Europa – II
(Professor: Daniel Vilarrúbias)

- Dissabte 22 de novembre, 11h – Can Trona

Part pràctica: Tocs civils, toc d'oració, toc de Missa (Professor: Xavier Pallàs)

- **Grup 1:** Dissabte 22 de novembre, 9h – Campanar de Joanetes
- **Grup 2:** Dissabte 22 de novembre, 12.30h – Campanar de Joanetes
- **Grup 3:** Divendres 21 de novembre, 11h – Campanar de Joanetes

4a SESSIÓ: DESEMBRE 2025

Part teòrica: Simbolisme de les campanes (Professor: Mn. Jordi Font)

- Dissabte 20 de desembre, 11h – Can Trona

Part pràctica: Toc de bateig, toc de festa (Professor: Xavier Pallàs)

- **Grup 1:** Dissabte 20 de desembre, 9h – Campanar de Joanetes
- **Grup 2:** Dissabte 20 de desembre, 12.30h – Campanar de Joanetes
- **Grup 3:** Divendres 19 de desembre, 11h – Campanar de Joanetes

5a SESSIÓ: GENER 2026

Part teòrica: Inventari i recerca (Professor: Xavier Pallàs)

- Dissabte 17 de gener, 11h – Can Trona

Part pràctica: Tocs de campana de la catedral de Tarragona (Professor: Jesús Martínez)

- **Grup 1:** Dissabte 17 de gener, 9h
Campanar de Joanetes
- **Grup 2:** Dissabte 17 de gener, 12.30h
Campanar de Joanetes
- **Grup 3:** Divendres 16 de gener, 11h
Campanar de Joanetes

6a SESSIÓ: FEBRER 2026

Part teòrica: Calendari litúrgic i festiu (professora: Margarida Güell Baró)

- Dissabte 14 de febrer, 11h – Can Trona

Part pràctica: Toc de difunts (Professor: Xavier Pallàs)

- **Grup 1:** Dissabte 14 de febrer, 11h, 9h
Campanar de Joanetes
- **Grup 2:** Dissabte 14 de febrer, 12.30h
Campanar de Joanetes
- **Grup 3:** Divendres 13 de febrer, 11h
Campanar de Joanetes

7a SESSIÓ: MARÇ 2026

Part teòrica: Consuetes de campaner (Professor: Nil Rider)

- Dissabte 14 de març, 11h – Arxiu Comarcal de la Garrotxa

Part pràctica: Tocs civils, toc d'oració, toc de Missa (Professor: Xavier Pallàs)

- **Grup 1:** Dissabte 14 de març, 9h – Campanar de Sant Esteve d'Olot
- **Grup 2:** Dissabte 14 de març, 12.30h – Campanar de Sant Esteve d'Olot
- **Grup 3:** Divendres 13 de març, 11h – Campanar de Sant Esteve d'Olot

8a SESSIÓ: ABRIL 2026

Part teòrica: Electrificació dels campanars (Professor: Blai Ciurana)

- Dissabte 11 d'abril, 11h – Can Trona

Part pràctica: Repics solemnes, tocs de processons (Professor: Xavier Pallàs)

- **Grup 1:** Dissabte 11 d'abril, 9h – Campanar de Joanetes
- **Grup 2:** Dissabte 11 d'abril, 12.30h – Campanar de Joanetes
- **Grup 3:** Divendres 10 d'abril, 11h – Campanar de Joanetes

9a SESSIÓ: MAIG 2026

Part teòrica: Mesures de seguretat i conservació de les campanes (Professor: Xavier Pallàs)

- Dissabte 16 de maig, 10h – Local Parroquial de Cervera

Part pràctica: Els tocs de campana de Santa Maria de Cervera (Professor: Ramon Gené i Xavier Juan)

- **Grup 1, 2 i 3:** Dissabte 16 de maig, 12h – Campanar de Santa Maria de Cervera

10a SESSIÓ: JUNY 2026

Part teòrica: Acústica de les campanes – Carillons de campanes (Professor: Blai Ciurana)

- Dissabte 6 de juny, 11h – Can Trona

Part pràctica: Assaig mostra de tocs (Professor: Xavier Pallàs)

- **Grup 1:** Dissabte 6 de juny, 9h
Campanar de Joanetes
- **Grup 2:** Dissabte 6 de juny, 12.30h
Campanar de Joanetes
- **Grup 3:** Divendres 5 de juny, 11h
Campanar de Joanetes

MOSTRA DE TOCS

Cloenda del curs, entrega de diplomes i mostra de tocs

- Dissabte 27 de juny, 11.30h – Campanar de Joanetes

INSCRIPCIÓ

INSCRIPCIÓ

Inscripcions a través del web de l'Ajuntament de la Vall d'en Bas a partir del 25 d'agost a les 10h fins el 15 de setembre de 2025.

<https://cantrona.koobin.cat/>

PREU CURS: 100€

REQUISITS

Tenir una edat compresa entre els 14 i 74 anys.

Disposar de l'assegurança d'accidents i responsabilitat civil que té subscrita la Confraria de Campaners i Carillonistes de Catalunya. És per això que, després de rebre la confirmació de la matrícula, serà necessari fer-se soci de la Confraria.

Per fer-se soci de la confraria de campaners:

<https://campanes.cat/>

Preu anual soci adult: 34€ / Preu anual soci juvenil (14-17 anys): 22€

PLACES

El curs 2025-2026 ofereix 18 places per alumnes entre els 14 i els 74 anys.

La part teòrica s'imparteix de forma conjunta al Centre de Cultura i Natura Can Trona de la Vall d'en Bas i la part pràctica en grups de 6 alumnes al campanar de Sant Romà de Joanetes. L'atorgació de les places es farà per ordre d'inscripció.

CERTIFICACIÓ

El curs està reconegut com a titulació pròpia de l'ISCREB, Institut de Ciències Religioses de Catalunya, en la modalitat d'extensió universitària.

Al finalitzar el curs l'ISCREB, juntament amb la Confraria de Campaners i Carillonistes de Catalunya i l'Ajuntament de la Vall d'en Bas, emetrà un certificat als alumnes que hagin assistit a un mínim del 80% de les classes.

CONTACTE

Coordinador: Xavier Pallàs Mariani

www.escoladecampaners.com

escoladecampaners@gmail.com

Telèfon: 666477698

